

Z a t w e e f c h u N w i s e s.

Nr. 22. Zettortdeenâ 31mâ Mei 1851.

Stabsts par weenas Frähpneezes papreeksch-fluddinaschanu.

(Skattees Nr. 21. Beigums.)

Us kaufchanas weetu wifs klufs palizzis, tillkai pa brihscham eewainota sirga schnabl-schana bij dsirdama. Ar leelahm mohlahm muhsu wirsneeks no purra tizzis abrä un bree-smigä kaufchanas weeta nogahjis, tur tohs affaininus pufsplikkus lihkus sawu beedru bes galwas redseja wifsaplahrt isklaitus. Bet kas winna bree-smigu satrubkschanu warr no-sihmeht, kad mannija, ka weens to ar stipru rohku fakhre. Upgreesees wintsch kahdam feschu pehdu leelam Turku saldatam stattijahs azzis, kas teescham wehl ohtru reis us kaufchanas weetu bij atnahzis, melledams woi wehl ne warroht ko laupih. Wirsneeks drufzin no Turku wallodas saprasdams tam sawu pulkstenu, sawu naudas malku un sawas drehbes fohlija, ja tillkai to pee dsihwibas at-stabstu. Bet zeetfirdigais to isfimehje, faz-zidams: „Wifs tas man jau bes tam peeder; es wehl wairak gribbu — prohti tawu galwu.“ Us to Wahzeets tam leelu atpirl-schanas naudu fohlija, jo winnam baggati peederrigi. „Das mannim par gruhti panah-kams un par ilgi sagaidams; turrees tillkai kluffam, ka tewim galwu warr nozirft.“ Wir-sneeks, kas wiffus sawus eerohfschus bij pa-mettis, preeksch ta neschelliga mettahs zekös un winna meefu aplampis luhdse, lai par winnu apschelotohs, bet welti, jo tanni laikä Turks tam lehnitiam to fikni atraisija, ar ko winna lihweris (Tschako) bij apzereinahs, to kalladrahnu atraisija un ta nelaimiga kallu atklahje. Pa tam starpam wirsneeks kahdu zeetu lectu pee sawa eenaidneeka johsts man-

nija, bij dselsu ahmers. Nahwes isbailes to nu wehl eedrohschina us pehdigu glahbscha-nohs: wintsch israuj ahmeru no eenaidneeka johsts, uslezz peepefschi un ar scho gruhtu eerohfschu tam Turkam tik bree-smigi sitt waigä, ka schis pufsmirris pee semmes nokriht. Nu ta Turka plafchu nasi panehmis, to paschu tam Turkam eegrudh firdi. — Tä muhsu wirsneeks, jau wairs ne dohmajoh, ittin brihnischligi tikke ispestihts un beidscht bes zittas nelaimes us Gistreikeru lehgeri atkal atnahze atpakkat.

Bet ka nu tas notikke, ka tschigganites papreeksch-fluddinaschana gandrihs buhtu ispildijusees? To Winklera lungs tillkai pehzak dab-buja sinnah.

Prohti, kahdi kristiti zilweki no Turku pawalstneekem, kas papreeksch eeksch Turku pulka par saldateem deenestä stahweja, bet us Gistreikeru puffi bij dewufshees un pee teem deenestu dabbujufchi, tur pat kahdä deenä to tschig-ganu mahtite redsejufchi, isteize, ka schi feewiska Turku usluhks (spijohns) effoht, kas eenaidneekam dauds leetas bij sinnamas darrijuse, ko Gistreikeri sawä karra darrischana gribbeja isdarriht. Un pateefi, pee winnas atraddahs passe (zetta grammatina), ko Turku teefas bij isralstijufchas; zaur to tad winnas wiltiba gaismä kluißi, ta tuhliht us nahwi tikke noteefata. Preeksch winnas nomohzischanas Winklera lungs to apwaizaja, ka tas ar winnas papreeksch-fluddinaschanas effoht notizzis. Tad ta isfazija: ka winna netizzibas deht effoht gribbejufi prett winnu atreedtees, tur-klah zaur tahdu brihnischligu notikkumu sawu sibleschanas gohdu jo wairak apstiprinah. To 20tu August tillkai us laimi effoht nolikkufi, bet us scho deenu tohs Turkus pastubbinajufi, teem jahntneekem ar warru wirsu dohtees. Wiffus

wirfneekus tik labbi pasihsdama, ta arri ittin labbi effoht sinnajusi, pehz kahdas kahrtas teem bij ja-eet. Tam weenam wirfneekam ta pahrdewusi samaitatu wihnu, no ka baudoht tas flims palizzis; tam ohtram ta klastu gahjusi rahdidamees, ka gribboht tam ko pahrdohht, paschâ laikâ ka tam firgam muggurâ kahpe, bet tanni brihdi firgam, zitteem ne mannoht, gabbalu deggofchu firwami nahsis eebahsusi, zaur ko firgâ traks palizzis, sawu jahtheeku nomette.

Zaur to tad scha feewiska padarrijusi, ka 20tais August gandrifs pateesi par manna lunga nahwes deenu buhtu palizzis. Rê, zaur kahdu negantu wiltibu tee krahpneeki laudis peewitt; lai wisseem mahnu tizzigeem tas buhtu par preekschsihmi.

Chr. Joh. Fuchs,
Salwes draudses mahzitajs.

Lehta fahls — dahrgi aismakfata.

Wahzsemme tahdas weetas, kur semneeki dsihwo fahdschâs jeb leelâs zeemâs, tee turz zilweku, kas pilâsehtâ eepirk tahs wajjadfigas leetas preeksch wiffa zeema, un kas katram pahrnests to, ko tas usdewis nopirkt. Kahds no schahdeem zeema eepirzejeem reis tanni 1848tâ gaddâ bij eedohmajees labbu daku fahls us lehtu wihsi eemantohht.

Sestdeenas deenâ winsch ee-eet bohde, kur atrohht kohpmanni pilnâ darbâ, jo schis daschas wajjadfigas prezzes un itt ihpaschi fahli eefwert gattawu pa mahrzineem eeksch papihra kullites, lai fwehtdeenâ ne buhtu darbs ar fwerschamu un laudis jo weeglaki un ahtraki tiktu atraiditi. Muhsu eepirzejs noleek sawu tukfchu maisu us bohdes galda un prassa papreeksch 3 mahrzinas kappejas no labbakahs sortes preeksch teefnescha, kam rihtâ septito behrnu kristischohht un to dabbujis eemett sawâ maisâ. Tad atkal prassa 6 mahrz. kappejas preeksch gaxxa Indrika, kam kahsas buhschoht; tē nu nehmahs wihrs ar weizigu mehli boh dneekam stahstihht, kahdi weesi us kahsahm effoht

luhgti, zil wepri un telli flakteti u. t. j. pr. Tad atkal prassa 10 mahz. kappejas, katru mahrzinu fewischki eefwertu, tad trihs reis pa 2 mahrzinahm, peez reis pa pufsohtra mahrzinahm un wehl deminas pufsmahrzinas, — ko wiffu tas eepirzejs sawâ maisâ salahde eekschâ, bet wiina rohla reisu reisehm arri eerauj kahdu fahls pakkinu lihds maisâ eekschâ, jo boh dneekam dauds reis gaddijahs mugguru atgreett prett bohdes-galdu, tâ ka eepirzejs tizzeja: winsch scha nedarbu ne buht ne redsoht. Bet boh dneekam tatschu bij gan azzis pakausi un winsch to blehdibu pamannijis smehjahs ween appaksch fewis un dohmaja: Sohds ween, jo waitak, jo labbak preeksch man. Kad wiffu kappeju tam bij fastwehris, tad itt kâ netihfchi boh dneeks ar sawu peedroeni pahrwilke pahre bohds galdu un zaur to nodsehse wiffas tahs strihpes, woi zipperes, ko bij uswilzis par sianu, zil kappejas eefwehris. Ko nu darriht? Kassija ween ais ausim un teize: „Reds nu, zil mulkisti efmu padarrijis! Kâ nu lai sinnu, zil kappejas jums maisâ? Bet tal warram gan lihds tees un prohteet us diwejadu wihsi: woi nu gribbeet wiffu krattihht ahra no maisa, lai warram pahrskattihht no galla, zil tur eekschâ, jeb woi fwersim ar wiffu to maisu us reisi? Kâ jums labbak patihl?“ Tē nu eepirzejam firds eekritte tuppelē, — un, ne gribbedams, ka wiina fahdsibu peenahktu, tas luhdse, lai fwerroht ar wiffu maisu us reisi. Boh dneeks nu noswehre 50 mahrzinas, 2 mahrzinas norehkinaja par maisu un par 48 mahrzinahm bij jamakfa, kas istaija — 30 kap. par mahrzinu — 14 rub. 40 kap. sudr., kur tik par 37 mahrzinahm buhtu jamakfa 11 rub. 10 kap. Reds, zil dahrga palikke fahls un zil smaggaka ta nastâ eepirzejam! — Lai fargamees no netaisnas mantas, ka ta muhs pawissam ne nospeesch, — jo kaut neweens zilweks to ne sinn, nei reds, tad tomehr Weens irr, kas to teescham sinn un reds, un tas to jau ne palaidihg garram ne noswertu, un kad nu Winsch to rehkeuumu liss aismakfahht, ko tad eefahlfim! — Lai Deewâs irr schehligs! U. L.

Drihs sakti sarri.

(Eidstiba.)

Bij' zitreis Deema-bihjigs weentullis
 Fau ilgu laiku meschâ dshwojis.
 Tas appalsch augsta kalna mahjoja,
 Wes mitteschanahs Deemu peelhdsa;
 Un labbus darbus strahdaja ar ween,
 Zif warredams ir nakti tâ fâ deen'.
 Wet femischki winsch katrâ wakkara
 Par gohdu Deemam kalnâ usnessa
 Wahr' labbu spannu uhdena, lai teem
 Tur dikti noslahpu'scheem dshwueekeem
 Kas buhtu dfer; un lai teem stahdeem orr',
 Kas rassu tur neds leetu dabbuht warr,
 Tapehz fa tur tais kalna-augstumds
 Puhsh sansais mehjsch, kas dikti kalte tohs,
 Sewilltohs saknites kahds flapjuminsh.
 Kad augscham tur ar spanneem gabja winsch,
 Tad gabja Deema swehtais engelsh
 Tam redsamâ lihds. Un kad winsch pabeidsis
 To darbu bij', — bij' nolzzis tas tam
 Preeksch' barribu, fâ zitreis Elijam
 Us Deema wahrdu krautli atnessa
 Tur mais' un gattas Krites upmallâ.

Tâ dshwodams tâs swehtais weentullis
 Bij' dikti firms un wezs jau palizzis.
 Tad gaddijahs us weenreis redseht tam
 Ismeddam grehz'neeku pee kartawahm.
 To redsedams winsch teiza: „Atmaksahs
 Pehz taisnibas schim tohp, fâ pelujs tahds!“ —

Kad ubdeni nu wezzais wakkara
 Râ allaschin us kalna usnessa,
 Tam ne rahdijahs wairs tâs engelsh,
 Kas bij' lihds schim tam lihds tur staigajis;
 Neds barriba tam preekschâ atraddahs.
 To redsedams tâs wezzais satruhahs
 Un sahka samu firdi pahrbaudih,
 Zaur fo kahds grehks un launums tanni miht,
 Ra Deems tahds dusmigs? — Kaut gan mefleja
 To mainu, tak to atrast ne spehja.
 Tik gauschi wezzais par to behdajahs,
 Ra ne ehda un ne dsehra ne mas,
 Un raudadamâ pee semmes nolitta,
 Zaur nakt' un deen' tur Deemu peelhdsâ.

Tâ meschâ weenreis ruhks raudadamâ,
 No dskitas firds to Rungu peesauhdamâ,
 Winsch putnu jauki dseedam dsirdeja; —
 Par to winsch wehl jo behdigs palikka
 „Zif jauki dseedi tu!“ — Winsch teiz. — „Patees'!
 Us tew naw bahrgs tas Rungâ — tas schehligs
 Deems.

Al kaut tu man to fazzihst warretu,
 Ur fo es winnu darrijs dusmigu,
 Ra warretu to grehku noscheloht
 Un samu grubtu firdi atweegloht! —

Tas putninsch sahka rumnast fazzidams:
 „Tu netaisnibu darrijs, sohbidams
 To nabbagu un leelu grehz'neeku,
 Ro ismedda us nahwes-schdibu:
 Tapehz tas Rungâ par tew irr dusnojees.
 Tak, kad tu wehl no grehkeem atgreefees,
 Un noschelo tohs it pateesigi,
 Tad peedohs winsch wehl tohs tew schehligi.“ —

Nu atkal stahweja tas eng'lu-gars
 Pee winna. Rokkâ bij tam sansais sans,
 Tas teiza: „Schè, — to sanso kohku buhs
 Tew nest tik ilgi, kamehr sansch tas kluhs.
 Un isplauks tam trihs kohschi atwaschi.
 To gulloht leez tu appalsch pagalwi.
 Preeksch zitta durwihm buhs tew isluhgtees
 To mais' un sahl', fa knappi pa-ehstees,
 Un ilgal weenâs mahjâs ne-apstah
 Ra weenu nakt'. — Pehz sawa swehta prah't
 Tas Rungâ tew schahdu strahpi nospreedis;
 To buhs nu nest, tew, lepnais weentullis!“ —

Labprah't to kohku wezzais panehma,
 Un pasaulê stary laudihm aischgabja,
 Ro ilgi, ilgi ne bij' redsejs winsch.
 Un ne fo zittu behdigs weentullinsch
 Tur ne ehda un ne dsehra, fa ween,
 Ro tam preeksch durwihm dewa katru deen'.
 Dauds reis pa wolti wezzais isluhdsahs;
 Dauds durwis tappa preeksch ra aischchautas; —
 Tâ aischgabja tur dascha deena tam,
 Kur maies-kumwosâ ne bij' nabbagam.
 To wiffu panessa winsch pazetigs,
 Ta Rungâ prah'tam swehti padewigs.

Weendeen, kad winsch no riht' lihds wakkaram,
 No mahi' us mahjam staigajis bij, un tam
 Nemeens ne fo wehl dewis ne bija,
 Neds nakts-mahju kahds doht tam gribbeja,
 Tad kuldamees pa dsittu meschu tas
 Kad mettahs tumsh, pee allas atwillahs,
 Kur weena patte wezza seewina
 Satschunkrejuse eekschâ schdeja.
 Winsch us to teiza: „Wezza mahmin, tu,
 Woi ne warri man wehleht nakts-mahju?
 Es nogueris un isfaljis tik dikti,
 Ra ne spehju ne sobli tablak' tik!“

Ta wezza teiza: „To es ne drihstu,
 Kaut ne sim arr' zif labprah't gribbetu

Trihs dehli man, tee launi, breefmigi,
Us laupischanu taggad gabjusch;
Kad mahjäs pahnahfuschchi atrastru
Tee tew scheit, tad muhs abbus nofistu."

„Zif lauj man palikt,“ — teiza weentullis, —
„Tee man un tew nenecka ne darris,
Do sinu es!“ — Za seema wehleja
Tam apgultees tur treppes appakschâ.
Winsch paspeeda to sauso pagolli,
Ka engel's mahzijs, appaksch pagalwi. —
To redsedama wezza waizaja:
„Wezs nerrijs tu? par ko to darri tâ?“ —
Tas wezzais atteiza nopubstamees,
Ka to par grehku-strahwi wianam Deews
Jrr uslizzijs ik deenas aplahrt nest,
Un kur ween gull tur pagalwé to mest,
Tapehz ka Deewu winsch apkaitinajs,
Zaur to ka netihfchi pafuddinajs
Winsch tahdu noteesatu grehzneeku,
Kas tizzis wests us nahwes-sohdibu,
Tohs pahrus wahrdujs teikdams: „Almaksahts
Pehz taisnibas schim tohp, kâ pelnijs tahds.“ —

To dsirdoht, fahka wezza seewina
Tâ raudaht, ka ta alla trihzeja,
Un teiza: „Ja tas Kungs, tas taisnais Deews,
Par weenu wahr' tik zeeti dusmojees,
Wai! kâ tad manni dehli pastahwehs,
Kad winsch us leelu teesu atspihdehs!“ —

Ap pufenakti tee dehli atwillkâhs,
Un schlettejahs un rahjahs, daustjahs.
Kad ugguns bija allâ eetaisihst
Un wiffur skaidris; tad tee wiffi lihds
To mihru appaksch treppehm redsej'schi
Tur gullam, usblahwahs it dusmigi:
„Kas tas par mihru, mahte, kas tur krahz?
Woi mehs tew ne pteizam; ka ne kahds
Tew brihw naw peenemt?“ — Wezza atteiza:
„Lai bailes naw jums no schi zilweka!
Tas nabbags grehz'neeks, kas tur strahpi zeesch
Par saweem grehkeem, kas tam firbi speesch.“ —
„Par grehkeem?“ — waizaja tee flepfawi; —
„Ko nogrehkojs ta winsch tik breefmigi?“
Tad sauza tee; „Nerr', wezzais, pazellees
Un stahsti, ko tik dands tu nosedssees,
Ka tew par strahpi scheitan jagull tâ?“ —
„Do dsirdeseet!“ — Tâ wezzais atteiza.
Un pazellees winsch runnaja us teem,
Ka tas ar diw — trihs ihseem wahrdimeem

Apkaitinajs to taisnu Deewu tâ,
Ka par to jazeesch tahda sohdiba
Zif ilgi tam, lihds falloht fahks un augt
Schis saufais fars, un atwassas tam plaukt.

Tohs stahstus klausotees teem fleplaweem
Sirds fahka trihzeht, kâ jau blehdneekem,
Un isbihajahs par to breefmigi,
Zif launi tee lihds schim bij dsihwoj'schi; —
Noschehloja no firds to launumu
Un peenehna ta wezza padohmu.

Kad nu tas wezzais tizzigâ weentullis
Wise trihs tohs fleplawus bij' atgreess,
Tad pagalwé to sauso sarru tas
Paspeedis appaksch trappes apgullahs. —
No rihta wezzais swehtais weentullis
Bij' appaksch treppehm gulloht no-nirris.
Tas saufais fars tam bija pagalwé,
Un no ta — kahds teem bribnumis pasaulé! —
Ussihguschchi trihs salki sarri bij'
Un salkoja un auga preezigi. —

Tâ winnu schehligi tas debbes-Lehms
Bij' atkal peenehmis! Bet sché lai mehs
To mahzamees, zif pretti Deewam irr
Jklatris grehks, ka jau weens wahrds tâ schier
No wianna noht; — ko darrihs tabdi wehl,
Kas-mello, lahдахs, swehrâhs, Deewam scheht!
Uu ohtru teefa dandfreis netaisni?
Wai! wai, man bail, kâ ees tas pehdigi?!
Bet zif par to ko behda? — Jesus gan
Pats sazzijs irr, kas kattram ausis kann:
„Par ktru weltu wahrdu, ko ween juhs
Scheit runnaseet, tur atbildest jums buhs!“ —

E. Dunsberg.

Teefas fluddinaschanas.

Wiffi tee, kam kahdas taisnas parradu prassichanas
pee ta lihdsichiniga Nurmuischas sainnecka Disch-
Zaurnaschu Krista Kalnohsola, — par kura mantu par-
zadu dehl konkurse spreesta, tohp zaur scho fluddina-
schanu ussajinati, pee saudeschanas sawas teefas lihds
28to Juhni s. g., kas par to weenigu un isfchgscha-
nas terminu nolifts, ar sawahr prassichanam pee
schihst teefas peeteiktees. Nurmuischas pagasta teefa,
tal 3schâ Mei 1851. 1

(T. S.) ††† Pagasta wezz. J. Tamberg.
(Nr. 230.) Teefas stwihweris U. Kern.

B r i h w d r i t t e h t.

No juhrmallas-gubernias augstas waldischanas puffed: Collegienrath v. Braunschweig. Zensur.
No. 188.